

ARCHIKONFRATERNIA LITERACKA, JEJ DZIEJE i DZIAŁALNOŚĆ

spotkanie Komisji Historycznej TPW 20 lutego 2015 roku

Od prawej nasi Goście z Archikonfraterni Literackiej: vice senior prof. dr Jacek Przygodzki i red. Marian Romaniuk. Po środku Barbara Petrozolin-Skowrońska (przewodnicząca Komisji), obok Halina Niemiec (sekretarz) oraz Elżbieta Gliszczyńska

Gośćmi Komisji byli: prof. dr inż. Jacek PRZYGODZKI, vice senior Archikonfraterni Literackiej, specjalista w zakresie metrologii, elektroniki teoretycznej i stosowanej – zainteresowany historią i tradycją – (był członkiem senackiej Komisji ds. historii i tradycji – Politechniki Warszawskiej) oraz red. Marian Piotr ROMANIUK, redaktor naczelny Wydawnictwa Archikonfraterni Literackiej, publicysta, autor wielu książek z zakresu najnowszej historii Polski, współpracownik O. Gabriela Bartoszewskiego przy procesie beatyfikacyjnym Kardynała Wyszyńskiego.

Uczestniczył w spotkaniu także członek Zarządu Archikonfraterni Literackiej Józef BALISZEWSKI, który był przed laty członkiem Komitetu Budowy Pomnika Juliusza Słowackiego w Warszawie (pomnik ten powstał staraniem TPW). Celem spotkania, zorganizowanego w Roku Jana Pawła II, było przybliżenie nam wiedzy o tej najstarszej instytucji życia kulturalnego i religijnego w Warszawie, jej historii i współczesnej działalności – głównie wydawniczej (wśród nowości wydawniczych m.in. prezentowane było podczas spotkania albumowe wydanie „Zeszytu Archikonfraterni Literackiej - Sentire cum Ecclesia” z 2014 roku, poświęcone Janowi Pawłowi II).

Trochę historii

Archikonfraternia Literacka Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny – założona została w 1507 roku, a od 1669 roku prowadziła działalność przy Archikatedrze Warszawskiej św. Jana, tu otrzymała Kaplicę Literacką (znajdują się w niej obecnie relikwie św. Zygmunta Szczęsnego Felińskiego). W roku 1673 papież Klemens X nadał konfraterni tytuł i przywileje arcybactwa. W księgach archiwalnych archikonfraterni znajdują się nazwiska królów Polski, papieży i innych ważnych dostojników. W XVI wieku Konfraternia prowadziła szkołę elementarną. Ogromną rolę w pracy charytatywnej i oświatowej odegrał konfrater, redemptorysta, Czech z pochodzenia, św. Klemens Maria Hofbauer (1751-1820), który działał w Warszawie w latach 1787 – 1808 (przez wiele lat przy kościele św. Benona na Nowym Mieście). Ważną jego zasługą było zorganizowanie opieki nad dziećmi ofiar rzeźni Pragi (4 XI 1794). Św. Klemens prowadził sierociniec-internat, szkoły elementarne dla biednych dzieci różnych narodowości, szkołę dla dziewcząt, w której uczono zawodu. Założył też drukarnię i wydawnictwo książek religijnych.

Archikonfraternia Literacka (AKL) koncentrowała swoją działalność od XIX wieku głównie na działalności charytatywnej oraz pogłębianiu życia duchowego i intelektualnego konfratrów; do jej zadań należało szerzenie kultu Maryjnego. Po II wojnie światowej w PRL Archikonfraternia utraciła osobowość prawną, przetrwała jednak dzięki opiece kardynała Stefana Wyszyńskiego (w 1975 roku otrzymała statut – wg którego ważne były działania zgodne z nauką społeczną Kościoła, organizowanie sympozjów i prelekcji, działalność charytatywna). Szczególnie intensywna była działalność AKL w okresie stanu wojennego (udział w Prymasowskim Komitecie Pomocy Osobom Pozbawionym Wolności i ich Rodzinom, punkt charytatywny oraz cykl odczytów z udziałem historyków, socjologów i ekonomistów, znanych w Polsce i za granicą, organizowanie wystaw). Wydawano też (bez ingerencji cenzury)

Awers i rewers medalu wybitego z okazji 500-lecia AKL

„Zeszyty Społecznej Nauki Kościoła”; wydano m.in. Mieczysława Nieduszyńskiego „Idea wolności gospodarczej”, „Kapitalizm, socjalizm, trzecia droga”, zeszyt poświęcony Józefowi Piłsudskiemu, opracowanie Stefana Melaka „Katyń” i in. – trzydzieści zeszytów. W tym czasie AKL założył nowe domy (w Bydgoszczy i Mysłowicach). AKL odzyskała osobowość prawną dopiero w 1994 roku. Działa zgodnie z zapisem statutu z 1975 roku wiele uwagi poświęcając sprawom wiary, nauce społecznej Kościoła, historii. Organizuje wspólne rekolekcje, pielgrzymki, sesje naukowe, prowadzi działalność wydawniczą. W 2007 zorganizowana została sesja naukowa z okazji 500 - lecia Archikonfraterni. Publikacja „Archikonfraternia Literacka w pięćsetną rocznicę istnienia” - praca zbiorowa pod redakcją M.M. Drozdowskiego i M.P. Romaniuka, zawiera m.in. materiały tej sesji oraz zapis stanu źródeł archiwalnych. Kolejna sesja

naukowa – z 2010 roku poświęcona Prymasowi Tysiąclecia – także została zarejestrowana w znaczącym wydawnictwie (pod redakcją M. Romaniuka). W 2010 roku ukazała się także – jako wydawnictwo Archikonfraterni - publikacja zbiorowa poświęconą arcybiskupowi Zygmuntowi Szczęsnemu Felińskiemu pt. „Pierwszy święty pasterz Warszawy”.

***

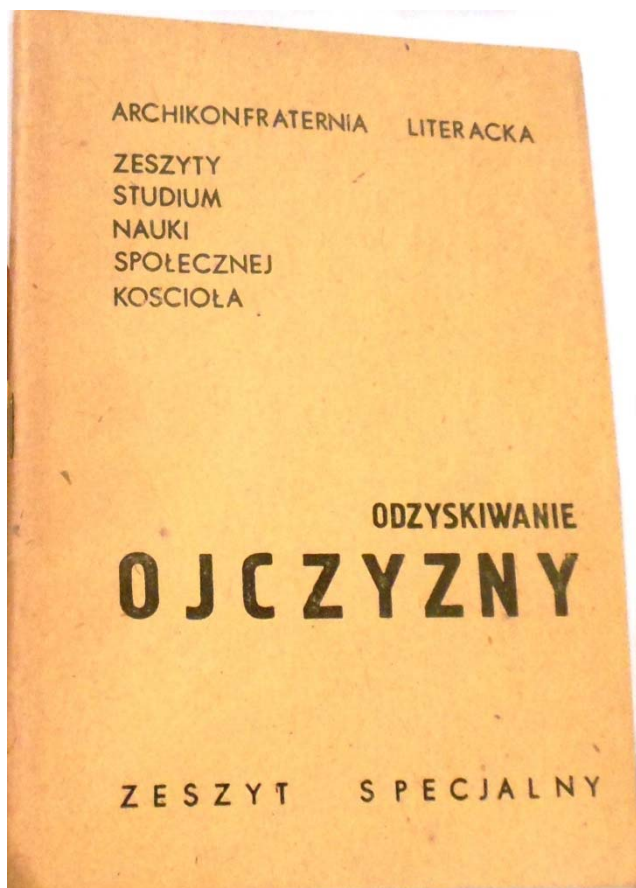
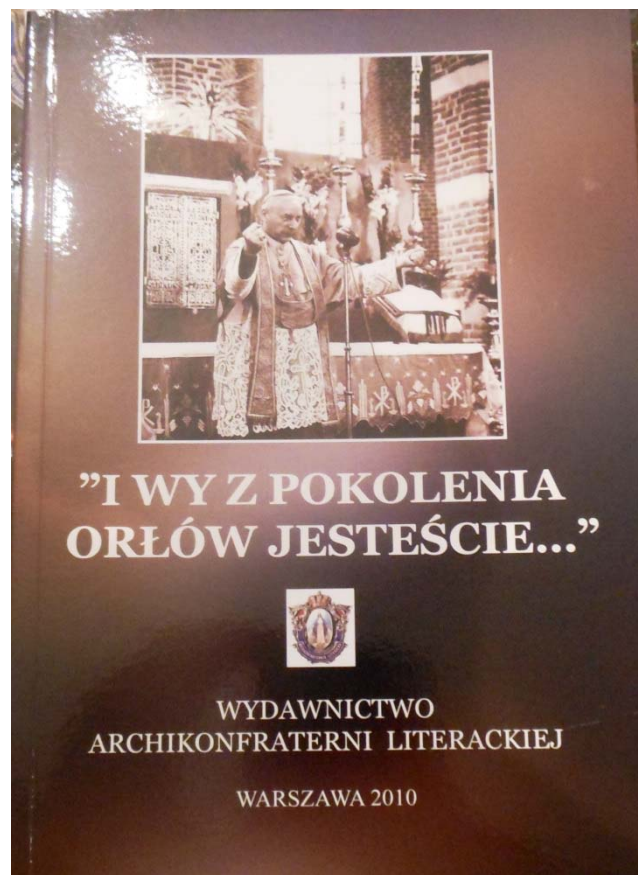
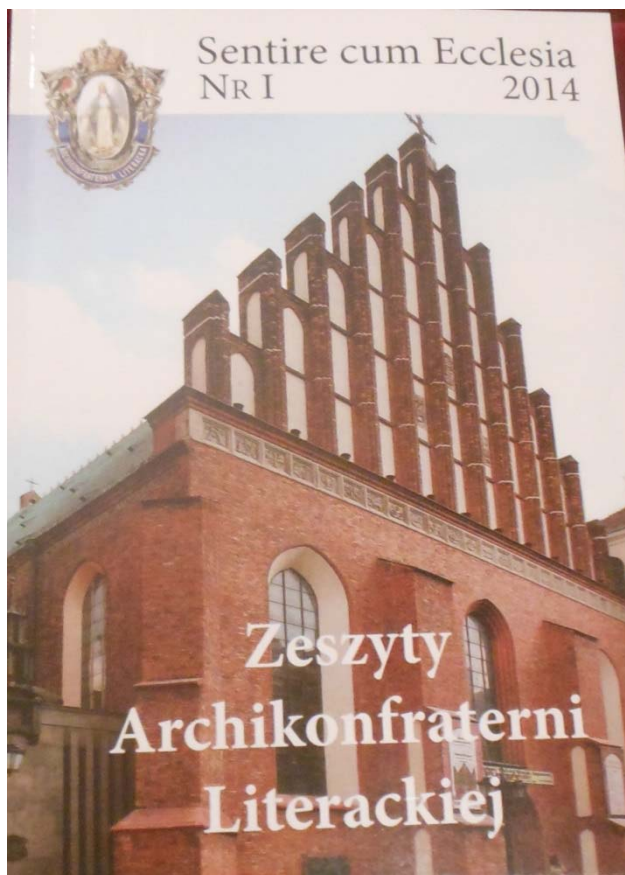
Szczególną uwagę zwróciliśmy na naszym spotkaniu oczywiście na wspomniane wyżej albumowe, bogato ilustrowane wydawnictwo „Sentire cum Ecclesia” Nr II z 2014, poświęcone Świętemu Janowi Pawłowi II. Składa się ono z dwóch części: historycznej (artykuły M.M. Drozdowskiego i M.P. Romaniuka) i części wspomnieniowej zatytułowanej „Święty Jan Paweł II w moim życiu, moje spotkania z Janem Pawłem II”, w której zamieszczono teksty wspomnieniowe ponad trzydziestu autorów, w tym naszego Kolegi Tadeusza Burchackiego (niedawno przyjętego do Archikonfraterni); przypomniał on m.in. swoją wizytę w Castel Gandolfo w 1986 roku, gdy przekazał Papieżowi odznakę pułkową 36 Pułku Piechoty Legii Akademickiej wojsk II RP. Kolejny zeszyt „Sentire cum Ecclesia” – poświęcony ma być Prymasowi Wyszyńskiemu. Na pamiątkę spotkania wszyscy zebrani otrzymali „Kalendarzyk Archikonfraterni Literackiej 2015”.

Istotny, choć nie związany bezpośrednio z tematem spotkania był głos p. Józefa Baliszewskiego dotyczący sprawy oświetlenia Pomnika Juliusza Słowackiego, a także w sprawie hejnału warszawskiego. A oto ten głos (w zapisie naszego Gościa). W nawiązaniu do mojego wystąpienia w dniu 20 lutego w czasie spotkania w Towarzystwie Przyjaciół Warszawy z Archikonfraternią Literacką podaję, że władze miasta za pośrednictwem TVP przekazały informację o renowacji w 2015 r. czterech warszawskich pomników, w tym pomnika Juliusza Słowackiego

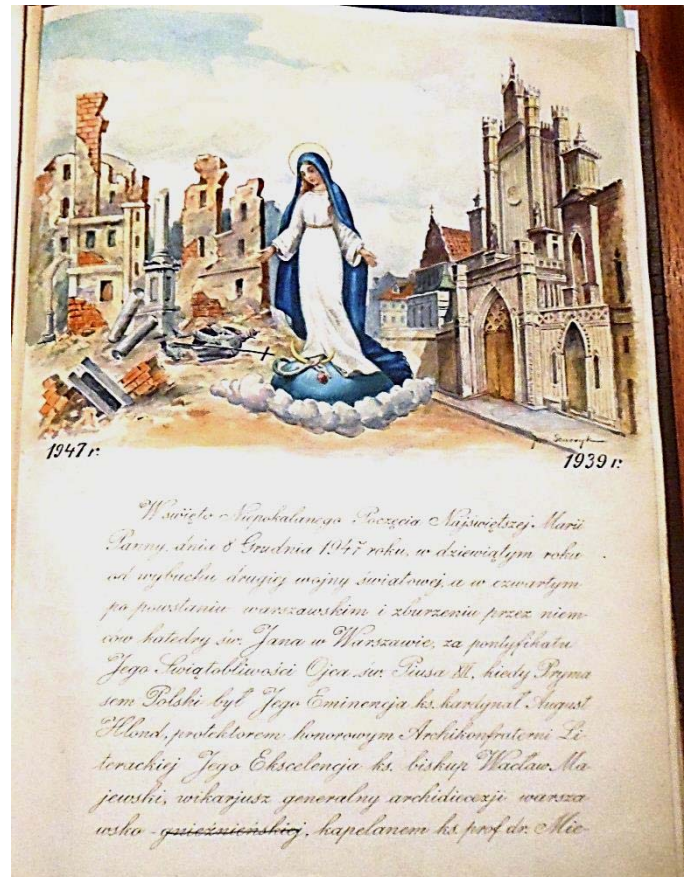
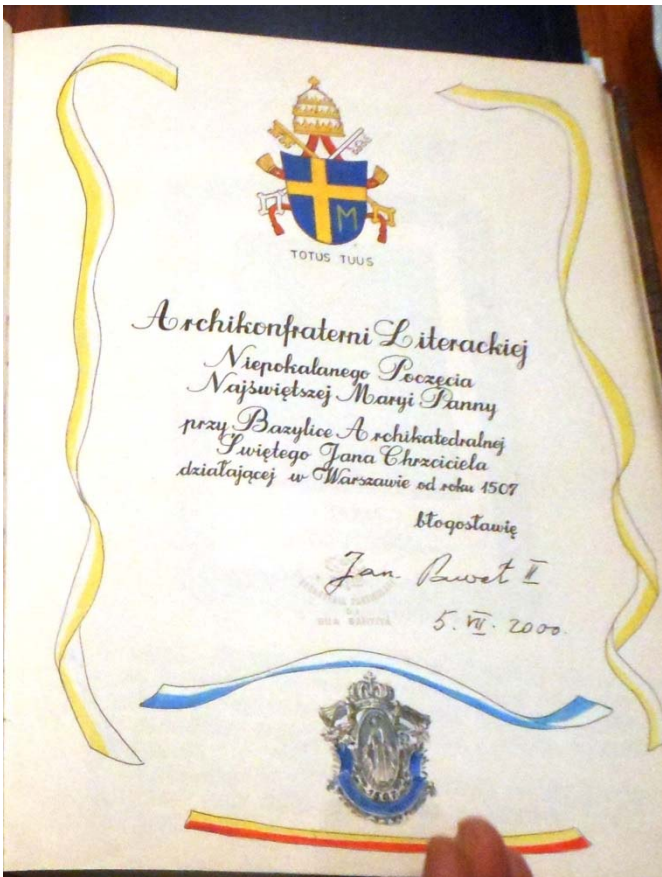
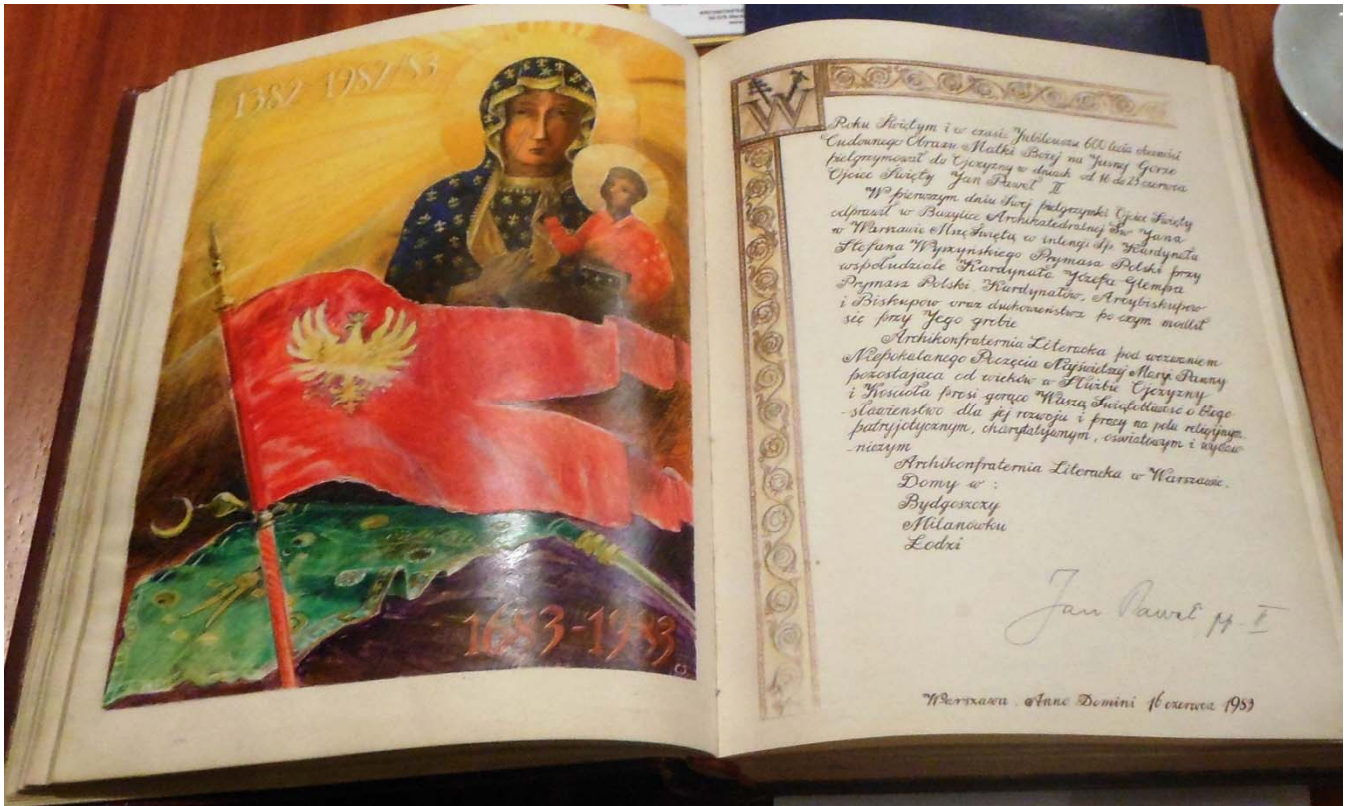
na Placu Bankowym, przy wzniesieniu którego uczestniczyli p Jan Załęski i p Witold Straus - przedstawiciele Towarzystwa Przyjaciół Warszawy. Pomnik w czasie odsłonięcia nie został w całości wykończony – brak było właściwego oświetlenia. Rozmowy w sprawie oświetlenia pomnika (przez Urząd Miasta wspólnie z Urzędem Wojewódzkim) prowadzone były przez Społeczny Komitet Budowy Pomnika w kwietniu 2001 roku. Ze strony Urzędu Miasta w rozmowach uczestniczył Dyrektor Wydziału Drogownictwa mgr inż. Henryk Rządźki. Pełna dokumentacja oświetleniowa przekazana została przez Społeczny Komitet Budowy Pomnika na ręce pana Jerzego Szczycińskiego – inspektora nadzoru inwestycyjnego robót elektrotechnicznych w Zarządzie Terenów Publicznych. W trakcie prac budowlanych zostały w podeście cokołu przygotowane odpowiednie kanały na przeprowadzenie przewodów elektrycznych oraz lamp oświetlających statwę, są one obecnie przykryte granitem. Wydaje się, że uzasadnione byłoby wystąpienie Towarzystwa Przyjaciół Warszawy do władz Miasta, aby w ramach konserwacji pomnika doprowadzić do właściwego jego oświetlenia. Następną sprawą, którą zgłosiłem była propozycja wystąpienia do władz Miasta i Telewizji Polskiej, aby w programie telewizyjnym dla zagranicy oraz w innym wybranym programie TVP (np. TVP WARSZAWA), codziennie o godzinie 11.15 transmitowany był hejnał warszawski aktualnie wykonywany z Wieży Zamkowej w Warszawie nadawany w godzinie zniszczenia przez hitlerowców Zamku Królewskiego. Telewizyjna transmisja hejnału byłaby niezaprzeczną promocją nie tylko Warszawy, ale również Polski. Te postulaty przekazujemy Pani Prezes TPW Beacie Michalec.

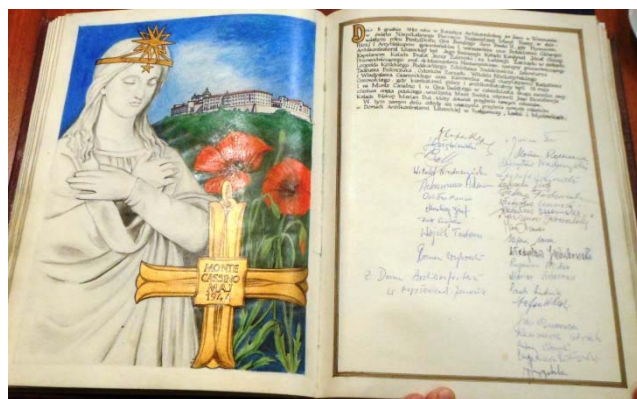
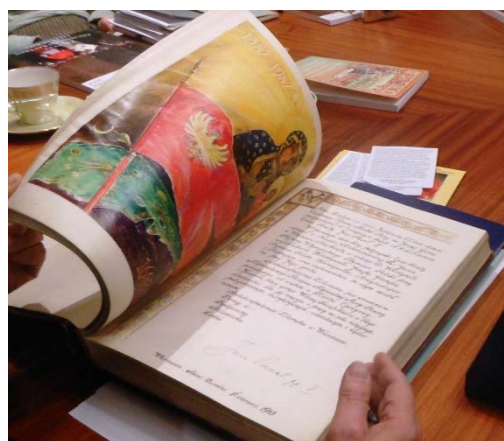
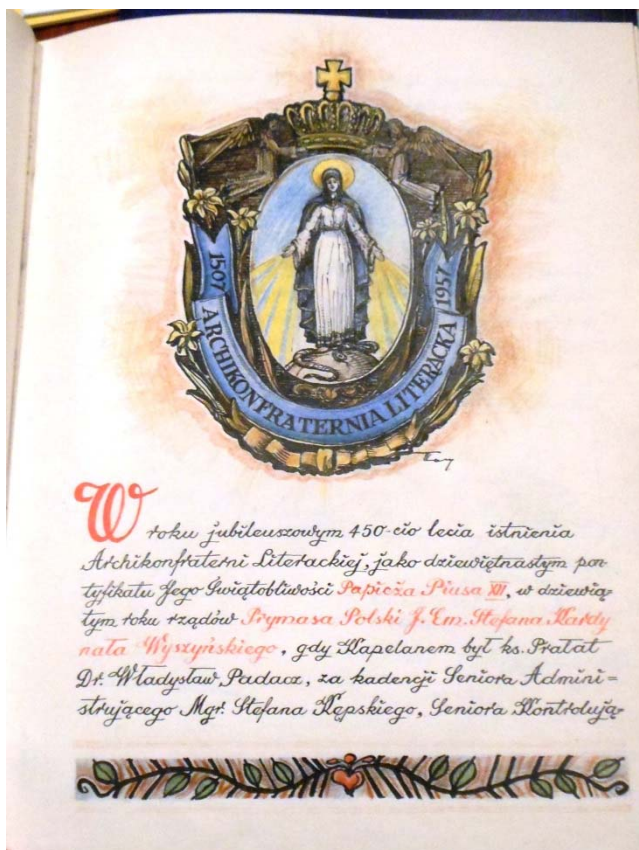
(tekst bps, opracowanie Halina Niemiec)

Wybrane wydawnictwa Archikonfraterni Literackiej

Karty z księgi archiwalnej – kroniki Archikonfraterni Literackiej

Zdjęcia z posiedzenia Komisji 20 lutego 2015 r.

Nasi Goście: Józef Baliszewski z żoną Bożeną. Obok: Alicja Lutostańska

Elżbieta Chmiel, Mieczysław Wojdyga, Tadeusz Burchacki, Jan Berger